

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Traducerea acestei cărți a beneficiat de o subvenție
acordată de Institut Ramon Llull

llll institut
ramon llull
Limbă și cultură catalană

Care Santos Tot binele și tot răul

Traducere din catalană de
JANA BALACCIU MATEI

HUMANITAS
fiction

Redactor: Elena Lazăr
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Alina Dincă
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Paper Print – Brăila

CARE SANTOS
TOT EL BÉ I TOT EL MAL
© Care Santos, 2018
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2019, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SANTOS, CARE

Tot binele și tot răul / Care Santos; trad. din catalană de Jana Balacciu Matei. –

București: Humanitas Fiction, 2019

ISBN 978-606-779-561-5

I. Balacciu-Matei, Jana (trad.)

821.134.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021/311 23 30

Lui Deni Olmedo,
adevărul meu

*Adevărurile sunt iluzii despre care
oamenii au uitat că sunt astfel.*

FRIEDRICH NIETZSCHE

Preambul
PATRU SCRISORI

Barcelona, ianuarie 2017
Doamnei Reina Gené

Stimată doamnă,

Scuzați-mi îndrăzneala de a vă trimite această scrisoare. Nu ne cunoaștem. Sunt profesor (suplinitor) la Universitatea din Lleida, specialist în critica feministă și în literatura scriitoarelor celei de-a Doua Republici. Pregătesc un volum cu corespondența, pe care aș dori-o cât mai completă posibil, a romancierei Ilda Moreu, pe nedrept uitată. Moreu a murit fără urmași, după ce mulți ani nu publicase nici o operă de ficțiune, două elemente care, cu siguranță, au făcut ca numele ei să se piardă în doar câteva decenii. Lucrarea mea, ca și cele ale altor cercetători, urmărește să-l readucă în memorie și să-l așeze în locul pe care îl merită în literatura noastră.

Știți, poate, că prietena cea mai bună a Ildei Moreu a fost Mercè Saltor, care a locuit (mulți ani pe aceeași stradă), ca și dumneavoastră, în cartierul Gràcia din Barcelona. În corespondența întreținută de Moreu cu alte persoane există diverse referiri la Mercè Saltor, la perioada în care își scriau și, de asemenea, la o anumită relație pe care Mercè a avut-o cu Josep Gené, tatăl dumneavoastră, dacă nu greșesc.

Toți cei care, ca mine, sunt în căutare de documente ce nu sunt gândite să dureze în timp știu că anii sunt ca o maree ce-și împrăștie comorile pretutindeni. Ați fi uluită de-ați ști cum și din ce mâini am recuperat unele dintre scrisorile care, în sfârșit, vor vedea lumina zilei când va apărea lucrarea mea. De aceea m-am gândit că n-ar fi surprinzător ca tatăl dumneavoastră să fi primit de la doamna Saltor ceva documente printre care să se afle – ce bine ar fi! – scrisorile pe care le caut. Nu cumva le aveți, întâmplător, dumneavoastră? Și, dacă le aveți, mi-ați permite să

le consult și să le reproduc? Evident, aș fi dispus să ajungem la un acord economic, în termeni satisfăcători pentru amândoi.

Ar fi extraordinar dacă m-ați putea ajuta.

Aștept cu nerăbdare vești de la dumneavoastră și vă cer scuze că vă răpesc din timp.

Cu cele mai alese salutări,

Leandre Vives

*

Barcelona, 17 februarie 2017

Stimată doamnă Gené,

În urmă cu câteva săptămâni v-am scris spre a vă cere ajutor în proiectul de colectare a corespondenței Ildei Moreu. Am motive întemeiate să cred că scrisorile trimise de Moreu prietenei sale Mercè Saltor, pierdute, au rămas în posesia familiei lui Josep Gené. Respectiv familia dumneavoastră. Cum, am înțeles, dumneavoastră sunteți singurul lui copil, ar fi logic să le fi primit, în vreo împrejurare, poate amestecate cu alte lucruri aparent de mai mare importanță, astfel încât să nici nu știți de existența lor. Dacă vreodată vom avea ocazia de a sta de vorbă personal, mi-ar face plăcere să vă explic cum am ajuns la această concluzie.

Știu că este o îndrăzneală din partea mea să vă deranjez cerându-vă asta, dar, vă rog, faceți acest efort de căutare și de memorie, nu pentru mine, ci gândindu-vă la posibilitatea de a oferi acest fragment lipsă din literatura și istoria noastră. Recuperarea corespondenței Ildei Moreu va fi, astfel, sper, un eveniment academic și cultural. Inutil să vă spun că epistolarul nu ar fi complet fără scrisorile trimise bunei ei prietene Mercè, pe care încă sper să le găsesc.

Cu puțin timp în urmă mi-am dat seama că în scrisoarea anterioară nu v-am indicat nici un număr de telefon. Sunt conștient că pentru cineva cu atâtea obligații ca dumneavoastră trebuie să fie complicat să găsească timp să-mi răspundă în scris. În această scrisoare veți găsi telefonul meu, alături de adresa poștală. V-aș fi profund recunoscător dacă m-ați suna sau mi-ați scrie ca să-mi dați vești despre documentele cu pricina, dacă ați avut timp să le căutați și, dacă, din fericire, le-ați găsit. Promit

să nu vă răpesc mult timp. Dacă preferați, puteți să-mi indicați un număr de telefon la care să vă pot suna eu.

Ar fi minunat dacă m-ați putea ajuta. Nu știți cât de important este.

Cu salutări, în așteptarea veștilor dumneavoastră,

Leandre Vives

*

Barcelona, 24 februarie 2017

Stimate domn,

Câteva rânduri, chiar înainte de a pleca spre aeroport pentru o călătorie în interes de serviciu în afara țării. V-aș ajuta cu multă plăcere dacă aș putea, dar mă tem că totul este o confuzie, încerc să v-o lămuresc ca să nu vă pierdeți timpul cu inutile căutări.

Tatăl meu nu a avut o „anumită“ relație cu nici o Mercè Saltor, nici nu a cunoscut vreodată vreo scriitoare. Eroarea ar putea veni, cred, din faptul că în magazinul bunicilor mei a lucrat o femeie care avea același nume cu cea pe care dumneavoastră o căutați, Mercè Saltor, care s-a bucurat de ceva notorietate în cartier fiindcă a dispărut brusc, se vorbea că din motive politice (era fiică și soră de comuniști), deși motivul real nu s-a aflat niciodată. N-a mai văzut-o nimeni, din câte știu. S-au păstrat câteva fotografii cu această fată, în care apare împreună cu alte vânzătoare de la magazin, făcute probabil pentru vreun catalog comercial al cartierului. Le-am păstrat toți anii aceștia și vi le voi arăta cu mare plăcere, dacă doriți. Așa puteți fi sigur că nu este femeia pe care o căutați. Dacă îmi dați o adresă de mail, le pot scana și vi le trimit. La sfârșitul acestei scrisori vă trec numărul meu de telefon, pentru cazul în care, vreodată, aveți nevoie de o comunicare mai rapidă. Apropo, mi-a făcut plăcere să constat că mai e cineva pe lume care trimite scrisori ca altădată. Dumneavoastră scrieți scrisori spunând că sunteți în căutare de scrisori, cu gândul, bănuiesc, la propriul epistolar viitor, când se va hotărî cineva să-l alcătuiască. O să le păstrez în cea mai mare ordine, ca fiul meu să știe unde să le găsească dacă peste șaptezeci de ani i le va cere cineva.

Sper ca aceste lămuriri făcute în grabă să vă ajute să eliminați falsele posibilități și să vă îndrepte spre drumul cel bun. Presupun că în munca dumneavoastră este de dorit un asemenea lucru. Dea Domnul să aveți noroc în căutare! Voi cumpăra cartea de cum apare.

Cu gânduri bune,

Reina Gené

*

Expeditor: Leandre Vives
Destinatar: Reina Gené
Miercuri, 28 februarie 2017

Stimată doamnă,

Mulțumesc pentru generozitatea și amabilitatea, atât de rare, de a-mi da adresa de mail și chiar numărul dumneavoastră de telefon. Dacă nu vă deranjează, am să vă sun într-una din zilele următoare ca să vă povestesc prin viu grai cum m-a condus corespondența Ildei Moreu la tatăl dumneavoastră și, apoi, la dumneavoastră. Sunt sigur că veți fi interesată să aflați povestea, căci este una curioasă, plină de intervenții ale hazardului, cum ar fi, de exemplu, să aflu, nu de mult, de la editorul meu că pregătiți cu el o carte ce va apărea curând despre arta de a miști (sau ceva de genul acesta, dacă n-am înțeles greșit) și să aibă bunăvoința să-mi dea adresa dumneavoastră.

Vă scriu de cum am primit scrisoarea, încântat, atât de a primi vești de la dumneavoastră, cât și de ceea ce-mi spuneți despre Mercè Saltor. Poate n-o să vă vină să credeți, dar sunt convins că tânăra despre care vorbiți și femeia pe care o caut eu sunt una și aceeași persoană, doar că în două momente diferite ale vieții. Dacă ați fi atât de amabilă să scanați pentru mine fotografiile despre care mi-ați vorbit, cred că aș putea să capăt certitudinea.

M-ați făcut să râd cu ideea viitorului epistolar. Recunosc că nu se mai poartă scrisorile în plic cu timbru, țin de un curios romantism, dar tocmai de-aia nu vreau să renunț. Sunt un domn din epoca victoriană, născut în afara ei. Sub acest aspect, și sub altele.

Aștept cu nerăbdare vești de la dumneavoastră.

Leandre Vives

I
BESTIA DIN EST

Bărbații nu înțeleg că pasiunea erotică se poate asocia cu chestiuni domestice. Că, de pildă, în timp ce el se dă de ceasul morții să-ți ofere plăcere, tu poate te gândești să scoți puilul din congelator. Sau la orice altă prostie practică și, ca atare, dezamăgitoare.

Ca acum. Hotelul e de cinci stele. Patul, *king size*, cu căpătâi *art déco*. Timpul, înghețat. Bucureștiul de dincolo de geamuri, bocnă. Orașul se află chiar în centrul valului de frig siberian care traversează Europa și care, se anunță, va mai dura încă trei-patru zile. Ar fi fost de neconceput să vină aici pe vremea asta dacă n-ar fi fost vorba de slujbă, dar se bucură că a trebuit s-o facă. E cu gândul în altă parte, dar se simte bine, acum și aici, la adăpost de orice, cu un bărbat între picioare.

Ieri seară, când taxiul luneca pe străzile ninse spre Zexe Zahana, restaurantul unde era așteptată la cină, se bucurase de experiență. Nu că troienele de zăpadă ar fi ceva foarte normal în București, dar era clar că oamenii din oraș sunt mult mai obișnuiți decât ea. La restaurant, îl salutase pe domnul Anand Mirchandani, directorul general al mării multinaționale farmaceutice Newzer, care o angajase. Îl prezentase pe Tom ca pe „un prieten“, și cei doi se salutaseră cu o strângere de mâini și un zâmbet cordial. Prezența lui Tom trezise probabil o anumită suspiciune printre cei prezenți, dar nu-i păsa: era doar o cină de lucru, plăcută, izolată, cu câțiva înalți șefi americani și asiatici – unii cu ajutorul ei angajați – și cu directoarea de resurse umane de la Newzer-Asia. Oameni pe care poate n-o să-i mai vadă niciodată. Exclus să afle bărbatul ei. Domnul Mirchandani

și soțul ei sunt ca două linii paralele: oricât ar înainta, nu vor ajunge niciodată să se intersecteze. Plimbarea prin București cu amantul era un capriciu fără nici un risc, pe care și-l putea permite.

Deodată Tom icnește și-i întrerupe firul gândurilor. Reina e acum conștientă de circumstanțe și le analizează: e într-un pat din cel mai scump hotel dintr-un oraș înghețat, îndepărtat, în timp ce un amant din care vede doar cărlionții de pe un cap cu început de chelie se dă de ceasul morții s-o satisfacă. Are patruzeci și opt de ani. Un fiu, care peste câteva luni va fi major. N-a fost niciodată o femeie frumoasă. Deșteaptă, da. Inteligentă, n-ar ști să spună. Interesantă, poate. Și norocoasă. Mai ales. O femeie norocoasă, care se descurcă bine în viață și care a cunoscut bărbați mult peste posibilitățile ei. Colegele de școală primară n-ar crede, dacă ar ști.

Câți iubiți a avut? Îi trece în revistă. Unsprezece? Treisprezece? Primul, nătângul ăla de cincisprezece ani, Sebastià. Nici unul din ei doi nu știa ce să facă, așa încât sexul se îndrepta veșnic spre dezastru. El îi vorbea despre lins chestii, cum se linge o înghețată de căpșuni, și ea i se dedica plină de interes, până când și-a dat seama că, interes, doar ea avea, iar el se lungea și-și aștepta darul, nici gând să răspundă. În plus, veșnic îl durea ceva. Se-ntreabă cum o fi acum, la aproape cincizeci de ani, dacă la cincisprezece nu era-n stare să se miște. Îl elimină, să treacă la următorul, dar sare peste doi deodată: unul, doar fugitiv, obsedat de sâni, și un biet băiat veșnic depășit de situație. A existat și o incursiune multiculturală, aproape etnică. Unul din America Centrală, înalt ca o prăjină, cu părul aspru ca o perie și nume de familie dublu, tot timpul scandalizat. Lenjeria ei intimă bordo și gustul pentru desfăcutul picioarelor deasupra lui i se păreau de curvă. Și-l apucau năbădăile. N-a cunoscut în viața ei bărbat să nu-i placă de curve, la propriu sau metaforic. În antiteză, se gândește la Félix, primul ei soț. Erau studenți, tineri, se dotau pentru căsătorie. Ea cumpăra cuțite cu zimți din marile magazine, îi plăcea să-și imagineze ce-or să taie cu ele, cum or să stea la taclale după o masă, câte dovezi de fericire

vor da. Era îndrăgostită cu fiecare celulă a trupului ei. Din nopțile de amor petrecute sâmbetele în casa bunicii lui, când încă erau doar iubiți, nu-și mai aduce însă aminte decât de pizza. Profitau că bunica pleca să-și petreacă weekendurile la fiica ei, ca să-i ocupe patul. Au fost descoperiți fiindcă femeia a început brusc să primească oferte din acelea pe care pizzeriile cu livrare la domiciliu le trimit clienților buni. Au ajuns bătaia de joc a familiei. Doar un timp. Apoi s-au căsătorit. Ea, în alb, cu voal și mănuși. Când își amintește, parcă ar fi alt om. Tot voiajul de nuntă – Republica Dominicană – el a fost bolnav la pat, cu febră și pântecăraie. Și-a dat seama, cu timpul, că fusese un avertisment, o profeție perversă. Atenție la ce începe prost, părea să-i spună viața. Din viața în comun cu Felix nu-și mai aduce aminte decât de mâncare. Ce de porcării înghițea! Ursuleți din lemn dulce. Pizze. Orez cu maioneză. Interminabilele mese de prânz la socri. Săptămânale, liturgice. Își amintește de emisiunile TV la care el se uita în timp ce ea se plectisea și-și punea întrebări incomode. Își aduce aminte și de, puțin mai târziu, infidelități, pe-atunci deja adulter, căci era căsătorită, deși erau același lucru dintotdeauna, căci ea n-a fost niciodată – ce spaimă să-și dea seama! – o femeie totalmente fidelă cuiva. Niciodată.

Când începea să se plectisească de viața de femeie măritată l-a cunoscut pe Tomàs Moliner, Tom pentru colegii de volei și pentru tovarășele de pat, fustangiu plin de ifose, director comercial la un grup bancar pătat de scandaluri, unde la fiecare șase sau opt luni Reina organiza *team building*-uri, pentru motivare și muncă în echipă, de care el profita să-și fixeze privirea pe fundul ei și să-i tragă clopotele. Reinei îi plac bărbații care-i fixează fundul sau sânii, fiindcă în viața ei mereu au fost rari. Din ceilalți, cei care-i elogiază calitățile intelectuale, are zeci și tocmai de-aia nu prea-i prețuiește. Tom, însă, o sorbea din ochi de la bun început. O dată, chiar, i-a zis în fața grupului că e o *bunăciune*. O frumoasă de-adevăratelea s-ar fi simțit jignită, dar ea s-a îmbujorat și a savurat momentul. Seara aia s-a oferit s-o ducă acasă. Cincisprezece kilometri de autostradă, pe ploaie.

Au ajuns într-un poligon industrial, ea fără pantaloni și fără chiloți, el cu penisul în erecție în dinții fermoarului. Dar Tomàs era însurat și n-a îndrăznit să ducă la bun sfârșit ce începuse cu atâta bucurie. A dat înapoi în ultima clipă. În apărare, a susținut că Reina îi plăcea prea mult și, dacă mergea mai departe, n-ar fi știut cum să se retragă. Poftim, un laș, nu părea! Un fanfaron. O proastă alegere.

Chiar pe vremea aia, când se simțea dezamăgită rău de bărbați, l-a cunoscut pe Samuel. Figură de băiat bun, vorbea fără să ridice vocea, era unul dintre tipii de la departamentul de relații cu clienții de la o firmă de asigurări specializată în decese. L-a cunoscut când ea făcea un mic curs despre zâmbetul telefonic. La început a fost cuiul menit să scoată alt cui, dar i-a fost clar repede că bărbatul ăla era alt soi. Altă categorie. Să se culce cu el însemna mult mai mult decât infidelitate față de soț. Era o descoperire, o epifanie. Semnalul că trebuia lăsat tot ca să-l urmeze. Când l-a cunoscut abia împlinise treizeci de ani și pe lume nu-i nimic mai primejdios decât o femeie de treizeci de ani care descoperă brusc că nu e fericită.

Un timp venea, pleca, bărbatul ei nu punea niciodată întrebări, nu-l interesa; lucrul pe cont propriu avea evidente avantaje: putea să doarmă zile, săptămâni, în afara casei, cu Samuel. Se ascundeau în alte orașe, erau ca doi adolescenți: mergeau la teatru, la muzee, cinau împreună, vorbeau, se sărutau, se ascundeau în băi publice să se mozolească, trâncăneau până la ziuă și-a doua zi dormeau la cinema cu o mână de-a lui sub lenjeria ei. O dată, pe lângă Catedrala din Girona au dat nas în nas cu niște prieteni de-ai lui Fèlix. La început Reina a fost îngrijorată, poate văzuseră că se țineau de mână. Apoi a luat decizia. Mariajul ei se sfârșise. Voia să-și petreacă toate nopțile cu Sam, fără să sufere, fără să se dedubleze. Și-a dat curând seama că îi plăcea să vorbească despre el ca despre „al doilea soț“, îi suna a femeie de lume și a exaltată. Sexul încă era cel mai bun lucru care-i unea.

Cu doar câteva zile în urmă îl reîntâlnise pe Tom, într-un magazin de delicatese. Nici unuia nu-i venea să creadă, ce întâm-

plare, poftim, ce mică e Barcelona, bla bla bla. După schimbul de clișee, au dorit să se pună la curent cu noutățile din viețile lor, dar erau atâtea, încât nu și le-au spus decât pe primele care le-au venit în cap. Ea i-a povestit că totul mergea bine: la slujbă, acasă, cu copilul. Atât de bine, că trebuia să caute emoții noi. De-aceea acum învăța să cânte la pian și se înscriesese la o sală de sport, practica *aqua fitness*, era foarte mulțumită. Se simțea mult mai bine în propriul corp, putea chiar să-și atingă fruntea cu degetul mare de la picior, adăugase, și, în fața privirii lui amuzate și puțin neîncrezătoare, se corectase: de fapt, de la ambele picioare. El i-a povestit că acum, cum criza părea depășită, își lăsase slujba pentru una mai bună, mult mai bine plătită, mai prestigioasă, mai adecvată pregătirii lui, la departamentul de gestionare a riscurilor dintr-un mare grup financiar. Și, cum la noua instituție calendarul de contractare era foarte strict, avea în față șase dulci săptămâni de timp mort înainte de a începe. A invitat-o la o cafea, ea și-a zis că nu face nimic rău, așa or să poată să stea de vorbă ca doi vechi prieteni care se reîntâlnesc. La cofetăria cu vedere panoramică asupra orașului și-au continuat actualizarea biografiilor, și-au arătat fotografii ale copiilor. El, două fete. Ea, pe Albert. Cam de aceeași vârstă. Cam aceleași probleme. Apoi, el a condus-o acasă cu mașina. Trecuse timp, nimic nu mai era ca înainte. Drumul era altul. Nu exista nici un poligon industrial. Dar Tom profita de semafoare să-i vâre mâna sub fustă și să-i spună că-n tot timpul ăsta s-a căit de ce n-a făcut acolo, în poligon, în ploaie. Tom, își dădea seama, era pentru ea o recurență, un fel de mâncare pe care nu l-ai gustat și care te tentează. I-a dat voie să-i atingă puțin chiloții cu vârfurile degetelor și, rea, l-a oprit. Cu anii, devenise mai înțeleaptă în arta dozării. Nu mai da nimic fără ceva la schimb. S-au despărțit cu un neașteptat sărut pe gură, atât de firesc, încât i-a luat prin surprindere pe amândoi. Și-au urat cu voce tare să se revadă mai devreme de cincisprezece ani, dacă e posibil. Reina s-a gândit la el toată seara. Fizic, sta bine, nu pierduse prea mult păr, făcuse doar un pic de burtă, avea același glas blând care o captivase și o privea ca atunci când avea

treizeci de ani. Dimineața, când încă nu se desprinsese de amintirea lui, a fost sunată de *personal assistant* asiatică a domnului Mirchandani – voce nazală, engleză cu accent indian care o obliga să facă un efort ca să o înțeleagă – să-i spună că, în vederea „apropiatului proces de selecție a noului director juridic al firmei“, îi ofereau „condițiile obișnuite“. Adică: două bilete la clasa întâi pentru ea și un însoțitor, o cameră dublă rezervată în regim de *full credit* într-un hotel de cinci stele și bilete la un spectacol ce urmează a fi decis. Îi amintea că procesul de selecție va avea loc de această dată la București – „capitala României“, a lămurit – și că aveau nevoie să știe, cu cât mai repede, cu atât mai bine, numele celui alt pasager, ca să poată cumpăra biletele și să-i trimită pe mail cărțile de îmbarcare și cele două asigurări de călătorie.

Samuel n-o însoțea niciodată. Îl plectiseau călătoriile de serviciu. În plus, trebuia să rămână cineva acasă cu băiatul. Pesemne-și pierduse mințile când l-a sunat pe Tom și i-a propus să meargă cu ea. Patru zile, trei nopți, lux total, eu muncesc, tu faci turism, iar noaptea, amor ca nebunii, bine? Isprava i-a gădilat stomacul. De mult nu mai intrase în jocul ăsta de-a adulterina, perversa, mincinoasa. Care-i plăcea atât de mult, în fond. Și nu mai era dispusă să-l joace cu oricine, ce lene! la vârsta ei. Dar Tom era altceva. Cu el, mai mult de jumătate din treabă era făcută.

În avionul gata de decolare, glumeau, ciocnind cupele cu șampania care tocmai le fusese servită:

— Ne-a luat doar, cât? Cincisprezece ani? a zis el.

Reina l-a corectat:

— Aș zice că-s optsprezece. Dar pe mine, la încăpățânare nu mă întrece nimeni.

Cincisprezece sau optsprezece, tot aia. Acum că, în sfârșit, erau amândoi goi, într-un pat *king size* dintr-un hotel de cinci stele, Reina descoperă că-i este dor de Samuel. Că se gândește la el, poate se-aprinde un pic, ca ultim recurs înainte de-a simula orgasmul, aflat departe, departe. Dacă se concentrează pe imaginile corecte, reușește, căci Sam e, de departe, cel mai

Cuprins

Preambul	
PATRU SCRISORI	9
I BESTIA DIN EST	15
II CEA MAI NEAGRĂ NOAPTE.....	137
III STUNT WOMAN	231
Intermezzo	
O SCRISOARE	313
<i>Mulțumiri</i>	317